

СЪДЪРЖАНИЕ

IN MEMORIAM.....	5
------------------	---

УВОДНИ ДУМИ КЪМ ЧИТАТЕЛЯ	7
--------------------------------	---

ДЯЛ I

УЧЕНИЕ ЗА НАКАЗАТЕЛНИЯ ЗАКОН

Глава I

ПОНЯТИЕ ЗА НАКАЗАТЕЛНОТО ПРАВО НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

1. Същност на българското наказателно право – клон от системата на правото на Република България.....	23
2. Предмет на регулиране на наказателното право.....	24
3. Метод на регулиране на наказателното право.....	26
4. Функция на наказателния закон	28
5. Основни принципи на наказателното право.....	32
6. Отграничаване на наказателното право от другите наказателноправни отрасли	35

Глава II

ЗАКОНЪТ – ИЗТОЧНИК НА НОРМИТЕ НА БЪЛГАРСКОТО НАКАЗАТЕЛНО ПРАВО

7. Източници на наказателноправни норми.....	39
8. Вътрешното право, международното право и правото на ЕС – източници на нормите на българското наказателно право.....	39

Глава III**ВИДОВЕ И СТРУКТУРА НА
НАКАЗАТЕЛНОПРАВНИТЕ НОРМИ**

9. Норми на общата част и норми на особената част на НК.....	45
10. Структура на нормите на особената част	46
11. Видове диспозиции и санкции на нормите на особената част на НК	48

Глава IV**ДЕЙСТВИЕ НА НАКАЗАТЕЛНОПРАВНИТЕ
НОРМИ ПО ВРЕМЕ**

12. Предела на действие на наказателноправните норми.....	53
13. Влизане и излизане от сила на наказателния закон.....	53
14. Правилото на чл. 2, ал. 1 НК.....	55
15. Правилото за обратно действие на най-благоприятния закон.....	56
16. Приложимост на най-благоприятния закон до влизане в сила на присъдата	61
17. Действие на по-неблагоприятния закон.....	62

Глава V**ДЕЙСТВИЕ НА НАКАЗАТЕЛНОПРАВНИТЕ
НОРМИ ПО МЯСТО**

18. Принципи на териториално действие на българския НК.....	65
19. Правилото на чл. 7 НК.....	68
20. Отклонението от правилото на чл. 7–8 НК	70

ДЯЛ II
УЧЕНИЕ ЗА СУБЕКТА
НА ПРЕСТЪПЛЕНИЕТО

Глава VI

СУБЕКТ НА ПРЕСТЪПЛЕНИЕ

21. Понятие за субект на престъпление	77
22. Физическото лице – субект на престъпление (наказателноотговорно лице).....	80
23. Юридическото лице – негоден субект на престъпление по българското наказателно право	82
24. Особен субект на престъпление	86

Глава VII

ВМЕНЯЕМОСТ И НЕВМЕНЯЕМОСТ

25. Понятие за вменяемост	89
26. Вменяемост и свобода на волята.....	92
27. Понятие за невменяемост.....	93
28. Медицински (психиатричен) критерий на невменяемостта	94
29. Юридически (психологически) критерий на невменяемостта.....	96
30. Невменяемост (чл. 33, ал. 1 НК) и липса на вменяемост („не-вменяемост“).....	97
31. Други въпроси относно вменяемостта и невменяемостта.....	99

Глава VIII

ЗНАЧЕНИЕ НА ВЪЗРАСТТА
ЗА НАКАЗАТЕЛНАТА ОТГОВОРНОСТ

32. Възрастта – качество на субекта на престъпление	103
33. Наказателноправно положение на малолетните	104
34. Наказателноправно положение на непълнолетните	106
35. Особени правила относно наказателната отговорност на непълнолетните (чл. 60–65 НК).....	108
36. Други особености на наказателноправния режим на непълнолетните.....	118

ДЯЛ III
УЧЕНИЕ ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЕТО

Глава IX

ОБЩО ПОНЯТИЕ ЗА ПРЕСТЪПЛЕНИЕ

37. Определение на общото (родовото) понятие за престъпление..... 123
38. Класификация на свойствата на престъплението 127
39. Свойствата на престъплението в тяхната взаимна връзка 129

Глава X

СЪСТАВ НА ПРЕСТЪПЛЕНИЕ

40. Престъпление и състав на престъпление 131
41. Понятие за състав на престъпление 131
42. Значение на понятието „състав на престъпление“ 135
43. Видове признаци на състава на престъплението 136
44. Видове състави на престъпление 140

Глава XI

ОБЕКТ НА ПРЕСТЪПЛЕНИЕТО

45. Понятие за обект на престъпление..... 143
46. Общ, родов (групов, специален)
и непосредствен обект на престъплението..... 146
47. Структура на обществените (правни) отношения и връзки 149
48. Предмет на престъплението 151
49. Предметът и механизмът на засягане
на обекта на престъплението 153
50. Предмет и средство на престъплението 155

Глава XII

ПРЕСТЪПЛЕНИЕТО КАТО ДЕЯНИЕ

51. Понятие за деяние..... 157
52. Деянието като психо-физическо единство 158
53. Физическата (външна, обективна) страна на деянието 162
54. Видове на деянието..... 164
55. Форми на изпълнителното деяние 170

56. Общественоопасни последици на деянието.....	173
57. Видове престъпления с оглед на мястото на общественоопасните последици в конструкцията на състава.....	176

Глава XIII

ПРИЧИННА ВРЪЗКА МЕЖДУ ПРЕСТЪПНОТО ДЕЯНИЕ И ОБЩЕСТВЕНООПАСНИТЕ ПОСЛЕДИЦИ

58. Проблемът за причинната връзка в наказателното право	181
59. Понятие за причинна връзка.....	183
60. Установяване на причинната връзка между деянието и общественоопасните последици.....	186
61. Правни последици от липсата или наличието на причинна връзка.....	189

Глава XIV

ОБЩЕСТВЕНА ОПАСНОСТ НА ПРЕСТЪПНОТО ДЕЯНИЕ

62. Същност на обществената опасност на престъпното деяние.....	195
63. Обществената опасност като свойство на престъплението	197
64. Характер и степен на обществената опасност	200
65. Значение на характера и степента на обществена опасност.....	205

Глава XV

ПРОТИВОПРАВНОСТ И НАКАЗУЕМОСТ НА ПРЕСТЪПНОТО ДЕЯНИЕ

66. Понятие за наказателна противоправност.....	209
67. Особености на наказателната противоправност като свойство на престъплението.....	213
68. Наказуемост на престъпното деяние.....	214

Глава XVI

ОБСТОЯТЕЛСТВА, ИЗКЛЮЧАВАЩИ ОБЩЕСТВЕНАТА ОПАСНОСТ И ПРОТИВОПРАВНОСТТА НА ДЕЯНИЕТО. МАЛОЗНАЧИТЕЛНОСТ НА ДЕЯНИЕТО (чл. 9, ал. 2 НК)

69. Обща характеристика на обстоятелствата по чл. 9, ал. 2 и чл. 12–13а НК.....	217
70. Малозначителност на деянието (чл. 9, ал. 2 НК).....	221

Глава XVII**НЕИЗБЕЖНА ОТБРАНА (чл. 12 НК)**

71. Обща характеристика	227
72. Нападението по чл. 12, ал. 1 НК.....	228
73. Защитата по чл. 12, ал. 1 НК.....	234
74. Предела на неизбежната отбрана	237

Глава XVIII**ДРУГИ ОБСТОЯТЕЛСТВА, ИЗКЛЮЧВАЩИ
ОБЩЕСТВЕНАТА ОПАСНОСТ И ПРОТИВОПРАВНОСТТА
НА ДЕЯНИЕТО (чл. 12а-13а НК)**

75. Задържане на лице, извършило престъпление (чл. 12а НК).....	245
76. Деяние на служител под прикритие (чл. 12б НК).....	252
77. Крайна необходимост (чл. 13 НК).....	257
78. Оправдан стопански риск (чл. 13а НК).....	268

Глава XIX**ВИНА**

79. Теории относно вината.....	275
80. Понятие за вината по българското наказателно право	277
81. Вината като свойство на престъплението.....	280
82. Вменяемост и вина	283
83. Вина и свобода на волята	284
84. Степен на вината.....	286

Глава XX**УМИСЪЛ**

85. Законовото определение на видовете умисъл	289
86. Интелектуален момент на умисъла	290
87. Волев момент на прекия умисъл	298
88. Волев момент на евентуалния умисъл	301
89. Видове пряк и евентуален умисъл	303

Глава XXI**НЕПРЕДПАЗЛИВОСТ**

90. Самонадеяност	307
91. Небрежност	310
92. Обективният критерий на непредпазливостта – „длъжен“ да предвиди настъпването на общественоопасните последици.....	311
93. Субективният критерий – „могъл“ да предвиди настъпването на общественоопасните последици.....	314
94. Наказателноправно значение на непредпазливостта.....	321

Глава XXII**ИЗКЛЮЧАЩИ ВИНАТА ОБСТОЯТЕЛСТВА
(чл. 14–16а НК)**

95. Понятие за изключващи вината обстоятелства.....	325
96. Грешката по чл. 14 НК.....	327
97. Случайно деяние (чл. 15 НК).....	336
98. Изпълнение на противоправна служебна заповед (чл. 16 НК).....	339
99. Нормата на чл. 16а НК.....	345

Глава XXIII**СТАДИИ НА УМИШЛЕНАТА ПРЕСТЪПНА ДЕЙНОСТ**

100. Понятие за стадий в развитието на умишлената престъпна дейност (в изпълнението на „престъпно решение“).....	353
101. „Стадиите“, предшестващи приготвянето.....	356

Глава XXIV**ПРИГОТВЛЕНИЕ**

102. Понятие за приготвянето като стадий в развитието на умишлената престъпна дейност.....	361
103. Обективни и субективни особености на приготвянето	363
104. Задружно осъществявано приготвяне.....	367
105. Наказуемост на приготвянето.....	369
106. Други форми на предварителна престъпна дейност	372

Глава XXV**ОПИТ**

107. Понятие за опита като стадий на умишленото престъпление.....	375
108. Обективни и субективни особености на опита	378
109. Наказуемост на опита.....	386

Глава XXVI**ДОБРОВОЛЕН ОТКАЗ
(чл. 17, ал. 3, чл. 18, ал. 3 НК)**

110. Същност на доброволния отказ	393
111. Субективни особености на доброволния отказ	398
112. Обективни особености на доброволния отказ.....	402

Глава XXVII**СЪУЧАСТИЕ В ПРЕСТЪПЛЕНИЕ**

113. Понятие за съучастие.....	407
114. Обективни особености на съучастието.....	409
115. Субективни особености на съучастието	411
116. Акцесорност на съучастието	415

Глава XXVIII**ВИДОВЕ И ФОРМИ НА СЪУЧАСТИЕТО.
НАКАЗУЕМОСТ НА СЪУЧАСТНИЦИТЕ**

117. Видове и форми на съучастие.....	419
118. Извършителство	420
119. Съизвършителство	421
120. Подбудителство.....	426
121. Помагачество.....	429
122. Възможни усложнения	432
123. Наказуемост на съучастниците.....	434
124. Доброволен отказ при съучастие (чл. 22 НК)	440

Глава XXIX**ПРЕСТЪПНА ДЕЙНОСТ НА МНОЖЕСТВО ЛИЦА**

125. Общ преглед	443
126. Особени форми на задружна престъпна дейност	443
127. Необходимо (несъщинско) съучастие (<i>concursum necessarium</i>)	446
128. Участие на множество лица в извънзадружна престъпна дейност	451

Глава XXX**УСЛОЖНЕНО ПРЕСТЪПЛЕНИЕ**

129. Обща характеристика	457
130. Фактически усложнения при извършване на престъплението	460
131. Двухактни и многоактни форми на усложнена престъпна дейност	462
132. Продължено престъпление (<i>continuatio delicti</i>)	471
133. Продължавано престъпление (<i>delictum continuatum</i>)	474

Глава XXXI**СЪВКУПНОСТ ОТ ПРЕСТЪПЛЕНИЯ**

134. Съвкупността – вид множество престъпления. Понятие и видове съвкупност от престъпления	485
135. Проблеми на наказателноправната квалификация на „идеалната“ съвкупност	489
136. Привидна реална съвкупност	497
137. Наказване на съвкупност от престъпления	498

Глава XXXII**РЕЦИДИВ**

138. Общо понятие за рецидив	505
139. Рецидив при условията на чл. 27 НК	509
140. „Повторност“ – чл. 28 НК	513
141. Опасен рецидив – чл. 29 НК	515

ДЯЛ IV
УЧЕНИЕ ЗА НАКАЗАНИЕТО

Глава XXXIII

ПОНЯТИЕ И ЦЕЛИ НА НАКАЗАНИЕТО

142. Понятие за наказанието.....	521
143. Принципи относно наказанието	524
144. Цели на наказанието	528
145. Наказанието и другите мерки, предвидени в НК.....	534

Глава XXXIV

СИСТЕМА НА НАКАЗАНИЯТА

146. Понятие за система на наказанията.	
Характерни особености на системата.....	537

Глава XXXV

НАКАЗАНИЯ СЪС ЗАСЯГАНЕ СВОБОДАТА НА ОСЪДЕНИЯ

147. Доживотен затвор без замяна	543
148. Доживотен затвор.....	547
149. Лишаване от свобода	549

Глава XXXVI

НАКАЗАНИЯ БЕЗ ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА

150. Пробация.....	555
151. Имуществени наказания.....	564
152. Лишаване от права и обществено порицание	567

Глава XXXVII

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА НАКАЗАНИЕТО

153. Същност на определяне на наказанието	571
154. Принцип на индивидуализация на наказанието	575
155. Определяне на наказанието по чл. 55, 58 и 58а НК.....	583

Глава XXXVIII**ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ ИЗТЪРПЯВАНЕ
НА НАЛОЖЕНО НАКАЗАНИЕ (ГЛАВА VII НК)**

156. Понятие за освобождаване от изтърпяване на наложено наказание	593
157. Условно осъждане	596
158. Предсрочно освобождаване	602
159. Помилване	607

Глава XXXIX**ОСВОБОЖДАВАНЕ ОТ НАКАЗАТЕЛНА
ОТГОВОРНОСТ (ЧЛ. 78 И 78А НК)**

160. Понятие за освобождаване от наказателна отговорност	611
161. Освобождаване от наказателна отговорност по чл. 78а НК	613
162. Правни последици от освобождаването от наказателна отговорност по чл. 78а НК	616
163. Неприложимост на освобождаването по чл. 78а НК	618

Глава XL**ПОГАСЯВАНЕ НА НАКАЗАТЕЛНОТО
ПРЕСЛЕДВАНЕ И НА НАЛОЖЕНОТО НАКАЗАНИЕ**

164. Разграничения и определение	621
165. Смърт на дееца	622
166. Понятие и характеристики на давността	625
167. Давност, която погасява наказателното преследване (чл. 80–81 НК)	628
168. Давност, която погасява изпълнението на наложеното наказание – чл. 82 НК	634
169. Амнистия – чл. 83 НК	636

Глава XLI**РЕАБИЛИТАЦИЯ**

170. Последиците от съдимостта като предмет на реабилитацията	641
--	-----

171. Същност на реабилитацията.....	644
172. Реабилитация по право – чл. 85–86 НК	647
173. Реабилитация по съдебен ред – чл. 87–88 НК.....	649
174. Пълна реабилитация – чл. 88а НК.....	651